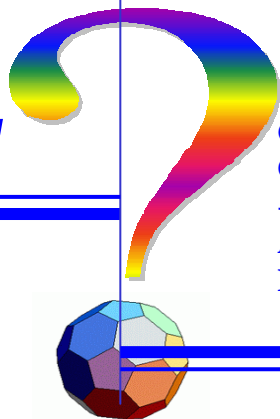

GO-AL

G odsdienst
O nderwijs
-
A lle
L eerkrachten

Januari 2008, nr. 21

In het begin

In Tertio 7 november 2007 laat godsdienstleerkracht Trees Lavens noteren:

'De kerk is een haven voor mijn hart'

Trees is tevens stafmedewerkster op de dienst parochiepastoraal van het bisdom Brugge. 'Net als in mijn huis zijn ook in de kerk nog heel wat verbouwingswerken nodig vooraleer het een ideale plek is. Maar toch is het er ook nu goed toeven.'

Mocht elk van ons z'n thuis, z'n werkomgeving, de kerk en de samenleving bekijken als die bijna ideale plek waar de inbreng van het eigen steentje hartstikke nodig is..

Ook in 2008 willen we alweer jongeren meenemen en meedragen denkend rond vragen als Wie ben je? Wat wil je echt en waar kies je uiteindelijk voor? Wat is jouw roeping? Waar

leef je voor? Welke verantwoordelijkheden draag je? Welke plaats krijgen medemensen in je leven? Is God te ontmoeten op jouw weg? We zullen luisterend, getuigend en gidsend fietsen doorheen de rijkdom van de christelijke en andere tradities. Mocht het de leerlingen en ook jou goed doen.

Vragenderwijs-delenderwijs

Godsdienstonderricht en stellingname

De aanleiding voor deze reflecties even kort schetsen:

- (1) Een onderwijservaring: we zijn eerste trimester en overall in stad Z worden slogans gespoten 'Fuck X' en 'Fuck winkelcentrum'. - De leerlingen van een 3de jaar vragen een week later aan de godsdienstleerkracht zijn opinie over zowel de spuiters als over het nieuw aankomende winkelcentrum. Dit kaderde niet direct in de lessen maar werd – zoals zo dikwijls - tijdens een gesprek

geopperd. De leerkracht in kwestie heeft zijn mening laten horen. Doordacht en geëngageerd. Hij had het over de participatie van de bevolking, over het belang van een waardevolle historische site, over de woonkansen voor kansarmen. Het ene woord brengt het andere mee. Woord, wederwoord ... standpunten worden ingenomen. De leerkracht repliceert dat niets is zoals het er op het eerste zicht uitziet. ... en natuurlijk klinkt ook wel eens een persoonlijke stellingname en een stellingname voor of tegen een persoon. Tot spijt van wie het benijdt ... en inderdaad er zijn ouders en politici die reageren ... Ouders en politici die vinden dat de leerkracht godsdienst zijn mond moet houden.

- (2) In diezelfde periode verneem ik dat de katholieke bisschoppenconferentie van de Verenigde Staten een interessante verklaring publiceerde: Faithful Citizenship: A Call to Political Responsibility from the Catholic Bishops of the United States. De tekst roept de gelovigen op zich politiek te engageren en hun politieke keuzes te baseren op geloofswaarden. "Deelname aan het politieke leven in het licht van de fundamentele morele principes is een essentiële plicht voor iedere katholiek en alle mensen van goede wil," klinkt het. Het document over 'gelovig burgerschap' werd goedgekeurd op 15 november 2007.

En nu de concrete vraag van de leerkracht:

Hoe ver reikt vrije meningsuiting? Mag je op school nog kritisch zijn ten aanzien van het beleid gevoerd door de stad, mag je op school nog wel kritiek geven over de gang van zaken in multinationals of sommige bedrijven? Mag een school dan nog NGO's uitnodigen om te praten (bv: Oxfam wereldwinkels drijft heel duidelijk de spot met de politieke gang van zaken).

Tussen zwijgen en spreken. Daar gaat het om, zoals steeds ...

De concrete vraag bevat eigenlijk een overvloed aan vragen ...

Graag bestormen we dus de lezer eerst nog wat verder met een aantal vragen. Vragen die ook voor ons vragen blijven.

Hoe moeten wij ons als christenen in het politieke bedrijf bewegen? Hoe werken godsdienstleerkrachten aan een politiek bewustzijn bij hun leerlingen? Godsdienst in verband met de kerk: ja, probleemloos. Maar godsdienst in verband met leven, de maatschappij en de politiek! Hoe zit het daarmee?

Kiezen tussen spreken en zwijgen. Mag een gelovige zich 'outen' op politiek vlak, wil een politiker zich 'outen' op vlak van geloven? Het is ergens ook een keuze die mee zal bepalen of godsdienst/levensbeschouwing de maatschappelijk zich ontwikkelende moraal volgt en van een stilzwijgende legitimatie voorziet, dan dat ze voorop loopt in het spraakmakend ontwerpen ervan.

Met de Amerikaanse bisschoppen mee beseffen we dat politiek heel belangrijk is en dat het evangelie een socio-politieke dimensie heeft. Maar wat zijn de consequenties? Hoe maken we die politieke component van het christelijk geloof concreet? Mag het verder gaan dan het sloganeske 'inzet en inkeer', 'actie en contemplatie' of 'mystiek en politiek'?

Wat betekent een vurig pleidooi voor meer maatschappelijke inzet van gelovigen en kerk als we denken aan het godsdienstonderwijs? Wil christelijk geloof toekomst hebben dan moet het een eigen licht kunnen werpen op de individuele én maatschappelijke problemen van deze tijd. De lievelingsdomeinen van christendom zijn niet louter de liturgie, de catechese en de spiritualiteit. Het lievelingsdomein bij uitstek is diaconie. Engagement naar leven toe.

Omgekeerd hebben we er in de Vlaamse kerk geen kater aan over gehouden dat kerk de politiek (mee) bepaalde? Een kater die nog niet verwerkt is? Mede gezien dat verleden is er vandaag nog enige aarzeling. Gepast?

Wat gebeurt er als godsdienstleerkrachten over maatschappij en politiek concreet worden? Hoe groot worden de verschillen niet tussen hen, alleen al op het vlak van de analyse. En dan is er zeker ook de diversiteit in de voorgestelde aanpak van de problemen. Welke is de juiste christelijke keuze? Welke is een evangelische keuze en welke niet? Ik heb het al meegemaakt dat de ene godsdienstleerkracht de andere monddood probeerde te maken in het leslokaal tot in de vakvergadering en de wandelgangen van de school toe.

Jongeren daarentegen liggen niet wakker van de politiek. Hun wereld is van niet groter dan de eigen uitstraling reikt. Ze zijn niet goed op de hoogte en toch hoor je er brutale, simplistische uitlatingen: allemaal zakkenvullers, allemaal dezelfde, allemaal corrupt, allemaal voor eigen eer,...'De paus doet mee met de groten der aarde'. 'Het Vaticaan doet aan politiek om de kerkelijke belangen te verdedigen'. Voor de rest moet de kerk zich niet met politiek bezig houden volgens jongeren. Godsdienstleerkrachten hebben een flinke klui aan deze laatste thematiek. De echte politieke impulsen komen blijkbaar minder aan bod vanuit de leerlingen. Jongeren hebben vanuit zichzelf geen behoefte aan politiek. Maar is die problematiek daarom minder belangrijk om te adresseren?

Is reflectie en verkenning rond via welke partij christenen het evangelie het best maatschappelijk vertellen een terechte vraag in het godsdienstonderwijs? Wat te denken bij de historisch gegroeide traditie van een confessionele partij? Mag een godsdienstleerkracht met de leergroep partijprogramma's doornemen en bevragen op mens-, wereld- en godsbeeld? Mag een godsdienstleerkracht een politieke partij die binnen de geloofsgemeenschap sterk betwist wordt mee schandpalen?

Moeten godsdienstleerkrachten inzake sociale vraagstukken eerder beroep doen op de experts van Welzijnszorg, Broederlijk Delen, Pax Christi, de commissie Rechtvaardigheid en Vrede? Of mogen ze zelf spreken en meer hun stem laten horen in het klasdebat?

Weten christenen de bruggen liggen om de kloven tussen groepen van mensen te dichten? Hebben zij instant-oplossingen voor de maatschappelijke problemen en de politieke crisis? Moet de kerk weer spreken? Maar wie is de kerk? Is de godsdienstleerkracht sprekende kerk? En wat moet of kan zij zeggen?

Wat hebben de kerk en christenen te zeggen over deze gevallen engelen? Moeten we ze streng oordelen of mogen we mild zijn? Wat zou Jezus doen met corrupte politici?

Kunnen godsdienstleerkrachten jongeren een politiek bewustzijn schoppen? Moet en kan de godsdienstles de burgerzin wekken, scherp en verfijnen?

Geloof en kerk in dienst van de wereld.

Kuitert stelde jaren terug: 'Alles is politiek maar politiek is niet alles'. Sommige kerken en christenen verontschuldigen zich nu voor hun niet-spreken en niet-handelen voor en tijdens de Tweede Wereldoorlog. Omgekeerd is er een beklievende toespraak van Mgr. O.Romero in 1980 in Leuven naar aanleiding van zijn eredoctoraat. Hij had het toen over de politieke dimensie van het geloof vanuit een optie voor de armen. De armen brengen je bij God en de God van Jezus brengt je bij de armen. Geloof kan niet bij geloof blijven maar mondt uit in politiek. En als er vanuit geloof sprake is van een vriendjespolitiek dan kan dat enkel voor de armen. Geloof, Bijbellezing het kan niet vrijblijvend. Bijbel kun je enkel op leven leggen of het dient tot niets... Politiek kan niet bij politiek blijven maar treedt vaak ook naar binnen in een dieper geloof, ja dikwijls een geloof in God en in zijn Christus. Bvb. denk ik daarbij aan die enorme verontwaardiging tegenover onrecht die zich herkent en voedt in het Jezusverhaal. Wat denken mensen zoal niet bij de ervaring van een onrechtvaardig arbeidscircuit, de aanblik van een schamel huis, de gebrokenheid van een mens, de schuldenberg van een ontredderde alleenstaande, de zucht naar dood of de zucht naar leven... Mensen slingeren soms merkwaardig mooi tussen binnenkerkelijke inzet en maatschappelijk gericht engagement. Gevoel, engagement, inspiratie een mooi drieluik.

Zoveel verschillende gevoelens, zoveel verschillende engagementen, zoveel verschillende inspiratiebronnen ... Een drieluik dat zeker ook bij jongeren aanwezig is of kan zijn. Tot welke beroepskeuze en studiekeuze leidt het hen? Journalist, godsdienstleerkracht, maatschappelijk assistent, bouwvakker Wie/wat wekt en voedt dat? Welke schoolvakken en/of schoolactiviteiten spelen hierin een rol, een voortrekkersrol? Het godsdienstonderricht, de pastoraal op school? Krijgen ze ruimte om over dit drieluik gevoel-engagement-inspiratie na te denken, daar rond dingen uit te werken? Iets te organiseren? Of botsen ze op een plaatsvervangend sturend spreken en krijgen ze een activiteitennjet en worden ze gedweeë burgers zonder burgerzin?

Vakinhoudelijke reflecties

Enkele gedachten op een rijtje:

- De leerkracht godsdienst wordt gevraagd een getuige te zijn van wat ‘leven als christen’ kan betekenen voor mens en wereld. Dit getuige zijn heeft uiteraard te maken met de levensstijl van de betrokkenen, de waardegevoeligheid, de kijk op mens, wereld en God. Eerder dan het thematiseren van zichzelf in het lesgebeuren slaat deze leerplanvraag naar getuigen op (1) de bekwaamheid om kerngegevens uit de christelijke traditie op een passende (pedagogisch-didactisch) en verhelderende (theologisch-hermeneutische) wijze voor te leggen in het lesgebeuren én (2) op de geloofwaardigheid van de zinvolheid van die gegevens door het narratief illustreren via getuigenissen uit het (soms eigen) leven zoals het is. Een appel ook op authenticiteit.

- Getuigen van christen-zijn zal altijd een keuze inhouden uit een rijkdom. De levendigheid van de traditie over eeuwen en streken heen zorgt hier voor een bijna onuitputtelijke bron. Dit brengt dus een keuzemoment mee uit een waaier van mogelijkheden. Het is goed niet te vergeten

dat hier een keuze gebeurt. Deze keuze gebeurt deels vanuit de beginsituatie, deels vanuit pedagogische overwegingen, deels uit praktische omstandigheden, deels ook uit persoonlijke voorkeuren. Soms vergeten we doorheen de vanzelfsprekendheid van het keuzemoment wel eens de pluraliteit die mee de rijkdom van traditie(s) uitmaakt. Een pluraliteit van levensstijlen en levenskijken. Een pluraliteit die tot in de politiek toe zichtbaar wordt. De waarheid is altijd rijker en groter dan de waarheid die (in/doorheen mij) aan bod komt. Dit mag/moet ook meeklinken. In Lieven Boeve en Jacques Haers, *God, ondergronds*, opstellen voor een theologisch vrijdenker, nv uitgeverij Altiora Averbode, 2001, 424 blz., p: 231—232, lees ik: “Dit is een eerste vaststelling: de interpretatie kan nooit zover gaan dat we uiteindelijk de ‘waarheid’ bereiken; Wie ten onrechte meent de waarheid bereikt te hebben – of het nu gaat om een religieuze, een filosofische of een politieke doctrine – is een gevaarlijk man. Gevaarlijk voor zichzelf, en dubbel gevaarlijk voor de anderen, zeker wanneer hij over enige macht beschikt.”

- Moeten wij de leerlingen een kijk op leven meegeven, en zo ja welke? Een kijk op leven, daar gaat het inderdaad om in het vak godsdienst. Het gaat hier om een soort overkoepelende kijk. Daarom wordt er gesproken van een ‘levensbeschouwelijke’ kijk. Dit is dus geen deelopectiek, bvb een gedragswetenschappelijke, een maatschappelijke, ... ‘levensbeschouwelijk’ is een meer uiteindelijke, globaliserende, integrerende kritische kijk op ... Let ook op het werkwoord ‘schouwen’. Anders dan kijken of zien of gadeslaan heeft dit werkwoord een eigen scherpte, het wijst op een meer receptief staan in de werkelijkheid, staan tussen hemel en aarde (Chesterton schreef ooit, niet de hemel in je hoofd steken, maar je hoofd in de hemel). Een zeer bijzondere vorm van ‘kijken’. Heel bijzonder wordt dit levensbeschouwelijk kijken als binnen het vak gevraagd wordt om ‘godsbeschouwelijk’, ‘jesusbeschouwelijk’, ‘kansarmbeschouwelijk’ naar de werkelijkheid, naar het leven te kijken. Deze perspectiefkeuze (levensbeschouwelijk) en de bijzondere perspectiefwisselingen die daarbij horen zijn een must in de vakoptiek. Is dit politiek vrijblijvend? Uiteraard niet. Is dit politiek te concretiseren? Is dit politiek éénnig? Neen. Juist daar knelt dus een schoentje. We moeten opletten dat we de zaak niet toeklapsen. Het gaat er om ruimte te creëren voor levensbeschouwelijke groei. *‘Leerlingen moeten doorheen het vak toegerust worden om te groeien naar een eigen en verantwoorde keuze inzake leven en geloven’*. Dit stelt het leerplan. Wat geldt voor de bewegende mens, geldt ook voor de bewogen mens. De jongere zal conditioneel en motorisch niet groeien door in de turnles te kijken naar een sportende leerkracht. De jongere zal groeien doorheen de juiste activiteiten, door zelf te lopen, door zelf grond oefeningen te doen, door zelf Voor de bewogen mens geldt hetzelfde. De jongere zal niet groeien in wijsheid, spiritualiteit, bedachtzaamheid, realiteitszin en engagement door te

luisteren naar een leerkracht die aan het woord blijft, eigen meningen en kijk op leven geeft. De jongere zal groeien doorheen activiteiten die uitdagen tot scherper zien, dieper zien, levensbeschouwelijk zien, christelijk-levensbeschouwelijk kijken naar (eigen) leven. Wat wel belangrijk is, is dat een jongere proeft dat een sportieve leerkracht een gezonde mens is, dat een gelovige leerkracht een gelukkige en geluksbevorderende mens is, iemand die staat in en voor leven.

- Pedagogisch-didactisch is het nooit goed dat een leerling iets voor-waar-moet-aannemen. Het is juist de uitdaging binnen elk opvoedingsproject, a fortiori binnen het vak r.-k. godsdienst om alle plaatsvervangend denken te doorprikken en de jongere uit te dagen tot persoonlijk en verantwoord levensbeschouwelijk denken. Te helpen zien dat niets onschuldig of vrijblijvend is. Elke mening is gedragen, ook al is ze niet doordacht of doorvoeld. In welk vak dan ook, ook in r.-k. godsdienst. Heel concreet wil dit dus zeggen dat een vraag naar een mening niet te negeren is, maar dat in het vak godsdienst het in deze altijd eerder gaat over de verschillende aspecten en grondlagen die mee de mening maken tot wat ze is. Wat en wie doet mij zus of zo denken? Wat/wie is criterium in m'n meningsvorming? M'n mening is een mix van voelen, denken, willen, beïnvloed zijn ... Dit dieper zien, wat speelt in m'n mening aan verontwaardiging en/of verlangen en/of weten? Verontwaardiging en/of verlangen voor/naar wie (welke lotsverbondenheid bepaalt m'n denken: ik, de andere mens, God, de samenleving, de armsten, de rijksten, de kerk, de leeftijdsgroep, ...) voor/naar wat (geluk, gezondheid, natuur, werk, geld, vrede ..), weten omtrent wie/wat. De leerkracht is geen krachtige leeromgeving als hij of zij het eigen denken zomaar via meningen ventileert of voorhoudt aan jongeren. De leerkracht is een krachtige leeromgeving voor jongeren als hij mee in de black box van zijn levensgeschiedenis laat kijken en als jongeren zien dat leven dat geworteld is vleugels krijgt in goeie daden en rijke gedachten.... Een jongere leert niet door te horen wat ik denk, een jongere leert vooral door al doende (soms al horende) aan de lijve te ondervinden wat leven 'schouwen' is. Hoe én complex én eenvoudig dat wel is ... en vooral hoe verrijkend het is z'n 'hoofd in de hemel' te steken ... Juist dit 'ANDER'-zijds denken en schouwen maakt de godsdienstles tot godsdienstles. Dit verrijkt het 'weder'- en 'inner'-zijds denken en schouwen. 'Alles is politiek, maar politiek is niet alles'. Als jongeren dat mogen ontdekken gaat er een nieuwe ruimte open, een nieuwe dimensie van bestaan, een nieuw aspect in hun identiteit.
- Sommige personen (al of niet bv's), groepen, organisaties en media nemen standpunten in. Een veelheid aan meningen die tieners kan verblinden of overdonderen of doet passen. Een kritisch leerproces bestaat niet in de uitbreiding of inkrimping van de kwantiteit van meningen (bv door mijn mening toe te voegen of door de mening van anderen te schrappen, laat staan de andere bij wijze van spreken te schrappen); het gaat er juist om de onderliggende argumentaties en andere worteling op te sporen. Wat speelt hier mee aan mens-, wereld- en godsbeeld. Een kritisch levensbeschouwelijk denken is daarmee gewekt en gevoed. Eventueel kan dit als gevolg een denkkanteling te weeg brengen in één of andere richting.
- Totaal iets anders is het gesprek in de leraarskamer of het overleg bij het ontwerp en de evaluatie van een concreet opvoedingsproject. In dit gesprek met directie en/of collega's leerkrachten is de meningsuiting, gedragen door een meningsvorming, juist uiterst belangrijk. Daar moet je juist niet op de rem staan. Maar dan spreken we over de ontmoeting tussen volwassenen.

Tot hier enkele mijmeringen die het concrete wedervaren niet oplossen, maar die wel een aantal kaders aanreiken om zich sterker professioneel geëngageerd te positioneren als godsdienstleerkracht tot in de concrete vragen en meningsvorming toe..

Zelf vonden we inspiratie in

http://www.kuleuven.be/thomas/secundair_onderwijs/in_de_kijker/46_verkiezingen.php en vroegere nummers van Branding. We verwijzen ook graag naar het boek 'Metamorfosen' van Borgman (cfr. Infra).

Als uitsmijter een extract uit De blijde boodschap van een vrij denker : Is God ongodsdienstig? / GABRIEL RINGLET. – Averbode, Altiora, 1999 – p. 75:

Op een ijskoude winterdag ging een kudde stekelvarkens heel dicht tegen elkaar lopen om zich in elkaars warme nabijheid tegen de vrieskou te beschermen. Maar kijk: met hun stekels deden ze elkaar pijn en daarom gingen ze weer uit elkaar. Maar omdat de koude aanhield moesten ze weer dicht bij elkaar komen en kregen ze weer last van hun aangeboren stekels; Dat spelletje van uit elkaar gaan en naar elkaar toekomen zal zolang doorgaan besluit Schopenhauer, tot ze de gepaste afstand hebben gevonden en geen pijn meer voelen. Ziedaar een prachtige definitie van het huwelijk: de gepaste afstand vonden! Maar dat geldt wellicht ook voor de

relatie tussen christenen en vrijzinnigen en voor de wijze waarop de beste verhouding tussen de burgermaatschappij en de staat tot stand kan komen. Een "gepaste afstand" is immers geen pejoratief begrip, en ook niet eng realistisch. Op voorwaarde, zou Rilke zeggen, dat de beide partners erin slagen die afstand prettig te vinden, een afstand die hen scheidt maar beide ook in staat stelt de ander volledig te zien zoals hij zich tegen de horizon aftekent ...

Tussen zwijgen en spreken ligt verkenning, reflectie, beschouwing en dialoog, daar gaat het om!

Mededelingen

- Op 14 en 15 januari is er een bijkomst belegd met de inspecteur-adviseur voor de leerkrachten die godsdienst geven zonder 'voldoende' of 'vereist' bekwaamheidsbewijs. Bedoeling is dat we met deze mensen in gesprek gaan rond hun ervaring, ondersteuning, de regelgeving en de **opleidingsmogelijkheden**. Twee mogelijkheden: op 14 januari locatie DPC, Baron Ruzettelaan 296 te Steenbrugge of 15 januari locatie De Bron, Markstraat 88 Harelbeke . Alle leerkrachten die godsdienst geven met een 'ander' bekwaamheidsbewijs zijn welkom op één van beide bijeenkomsten. Telkens van 17.30-19.00 uur.
- In de 3e graad **Handel** is er een nieuw leerplan voor Bedrijfseconomie (9 uren).De didactische wenken verwijzen naar andere vakken om dit leerplan te helpen realiseren. Naast de talen komen Godsdienst en Aardrijkskunde voor. Toelichting bij het leerplan vind je bij <http://www.sip.be/dpb/econ/3egrhandelONTWERP/OHOOFD.htm>. Het basisdocument dat leerkrachten kunnen gebruiken bij de vakkenintegratie vind je bij <http://www.dpbrugge.be/economie/5-6.xls>. In dit document steken de 200 leerplandoelstellingen, met verwijzingen naar het leerplan. In de kolommen rechts kunnen de leerkrachten met een 'x' aanstippen welke doelstellingen vakoverstijgend kunnen worden aangebracht. Voor de taalvakken is deze 'oefening' reeds vanuit het leerplan gebeurd. De collega's-vakbegeleiders van de talen en de handelsdirecties hebben dit document. Leerkrachten kunnen dit document ten volle aanpassen en bewerken. Leerkrachten kunnen ook op basis van eigen documenten werken.
- Volgende vergadering 'lenteberaad' **vierde graad** verpleegkunde: vrijdagmiddag 14 maart 2008, elke betrokkene is verwacht.
- <http://www.kuleuven-kortrijk.be/eehoutcentrum/folders/> Hier vind je de folder met info omtrent de **dag van de godsdienst**. Uiteraard hopen we zoveel mogelijk godsdienstleerkrachten te ontmoeten op deze dag.

Het lijkt ons ergens **normaal** dat elke leerkracht godsdienst elk schooljaar minstens één vakgerichte nascholing volgt. Uiteraard binnen een groot keuzeaanbod. Naast deze 'dag van' zijn er nog tal van andere mogelijkheden. Graag verwijzen we nog naar het nascholingsproject 'kleurrijk godsdienstondericht', 'bijbelsgeïnspireerd godsdienstondericht' en 'multimediaal godsdienstondericht'. Meer info omtrent deze projecten op www.nascholing.be

Link

THOMASweetjes:

<http://www.kuleuven.be/thomas/pastoraal/bezinningsdagen/>

Het project 'Traject voor zingeving' situeert zich binnen de derde graad van het secundair onderwijs en kadert in de lessen godsdienst, maar wil tegelijk vakoverschrijdende eindtermen dienen. Vakspecifieke doelstelling: levensbeschouwelijk vaardiger worden

1. levensbeschouwelijke synthese
2. speciale aandacht: vaardigheid 6 (congruentie tussen denken en handelen)

Bijkomend: vakoverschrijdende eindtermen 3de graad: leren kiezen.

Graag verwijzen we ook naar:

<http://www.kuleuven.be/thomas/algemeen/nieuwsbrief>

Linkweetjes:

De menselijke **voetafdruk** is een interessant gegeven om te behandelen in een aantal klassen; Voor sommigen kan deze tip interessant zijn (weliswaar uit Nederland):

<http://www.opener.ou.nl/departement02/biodiversiteit-de-menselijke-voetafdruk-lezing/cursusmateriaal.htm/>

En eveneens te bekijken: <http://www.duurzame-info.be/>

http://www.museum-minderbroeders.be/nl_beginblad.htm op deze pagina vind je een lessenreeks rond de figuur van **Franciscus** uitgewerkt voor de derde graad lager onderwijs ... maar misschien ook wel inspirerend voor de eerste graad secundair. Er loopt tot 6 januari in de abdij een tentoonstelling: 'passie voor het ongrijpbare' Een tentoonstelling rond religie in de moderne kunst een vakantietip?

'**Geloven in een God die niet bestaat**' is de merkwaardige stelling van een Nederlandse dominee Klaas Hendrikse. Wie met deze naam 'googelt' merkt dat hij heel wat los maakt. Wie over God spreekt, hoe-dan-ook, heeft het over het liefste, diepste, uiteindelijk en hoogste van het leven. Wie over het liefste, diepste, hoogste en uiteindelijk van het leven wil spreken kan niet buiten 'God' om . Op de Nederlandse TV, in het programma 'het vermoeden' was hij een half uurtje aan het woord: <http://player.omroep.nl/?afIID=4913995&md5=fc8beb59054f897ece8b21686962c4fe>

Door de teksten van het christelijke en islamitische heilige boek toegankelijk te maken, wil **BijbelenKoran.nl** de kennis van beide bronnen stimuleren en het onderling begrip bevorderen: www.bijbelenkoran.nl Je kunt kiezen voor Nederlands, Engels of Arabisch.

Wie rond **waarden** werkt en wil weten hoe de verschillende landen in Europa verschillend waardengevoelig zijn, vindt interessante info op:

http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb67/eb67_en.htm

Uit de nieuwsbrief LIA: kennis van de bijbel testen via www.nationalebijbeltest.nl Op <http://www.denationalebijbelquiz.nl> is een papieren versie van een **bijbelquiz** te bestellen. Meer dan 700 vragen, een spannende opzet, volgens de bedenkers, prijskaartje: 34,95 euro.

Op de dag voor schoolpastoraal rond **kansarmoede** in Torhout (23 november 2007) noteerden we als interessant: www.kerkenwmo.nl www.vreemdelingenrecht.be www.vmc.be (Vlaams minderheden centrum) en www.pharos.nl (een centrum gespecialiseerd in de interculturalisatie van de zorg).

Bij Queendom.com (<http://www.queendom.com>) vind je 13 interessante en wetenschappelijk verantwoorde persoonlijkheidstests. Zo verneem je er of je een optimist of een pessimist bent, een egoïst of een altruïst, een perfectionist en hoe groot jouw resilience is. Een overzicht van nog meer persoonlijkheidstests, met een score door de gebruikers, vind je op het gespecialiseerde **Personality Tests** (<http://www.2h.com/personality-tests.html>).

KerkNet - De Pedagogische Begeleidingsdienst voor het secundair onderwijs van het bisdom Gent en VRT-journalist Dirk Barrez stelden een website samen met tv-reportages over onze **globaliserende wereld**. De reportages (elk ongeveer 9 minuten) zijn bruikbaar in de klas en werden didactisch uitgewerkt voor verschillende vakken. Het project richt zich allereerst tot leerlingen en leraars van de tweede en de derde graad secundair onderwijs. Het thema globalisering komt aan bod in meerdere leerplannen. De site ontsluit de reportages voor de vakken economie, aardrijkskunde, geschiedenis, klassieke talen en godsdienst.

De website: www.globalisering.org

<http://idealen.trouw.nl/>

Dagblad Trouw lanceert Trouw **Idealen!**, een nieuwe website voor mensen met grote en kleine idealen. Lokaal, nationaal en internationaal. Iedereen kan er terecht voor inspiratie, informatie, publiciteit voor een project en advies van professionele organisaties. Zo ontstaat een gemeenschap die actief werkt aan een (beetje) betere wereld. Bezoekers kunnen zelf van alles bijdragen. Het idealenplatform is een vervolg op de massale reacties op de oproep "Realiseer je ideaal".

Het aanbod van online **videofilmpjes** is in korte tijd enorm toegenomen. Het is dan ook een hele uitdaging om precies die video's te vinden die u interesseren. Truveo (<http://www.truveo.com>).

Er zijn o.a. Google Video (<http://video.google.com>) en Yahoo! Video Search (<http://video.search.yahoo.com>) en Blinkx (<http://www.blinkx.com>). Die geeft bijna even goede resultaten als Truveo, maar het totale aantal resultaten ligt er veel lager en de presentatie is onduidelijker.

Een online databank van 60 jaar **muziek in Vlaanderen**, met info over meer dan 110.000 liedjes, die je kunt doorzoeken op artiest, albumtitel of songtitel. De info over de nummers is gedetailleerd, met o.a. afbeeldingen van de hoezen en talloze kruisverwijzingen. Zo verneem je wie er allemaal heeft meegewerkt aan een bepaalde cd en ook of een bepaald nummer op een album ook op single bestaat of in een compilatie is opgenomen. Je gebruikt deze database dan ook het best om feitelijke informatie over muzieknummers op te vragen. Voorlopig is het aanbod nog beperkt tot de populaire muziek: <http://www.muziekarchief.be>

www.flickr.com: op zoek naar **beeldmateriaal** Barstensvol ...

En nog een handigheid: bestanden of mappen versleutelen, kan via het gratis toeltje **AxCrypt** aan (<http://www.axantum.com/AxCrypt/>). Je dubbelklikt op het installatiebestand en volgt de wizard - de standaardinstellingen volstaan. Daarna selecteer je in de Windows Verkenner gewoon één of meerdere bestanden of mappen en klikt erop met de rechtermuisknop. Kies **AxCrypt** en vervolgens **Encrypt**. je moet daarna een wachtwoord invoeren.

Wikiquote (<http://www.wikiquote.org>) is een verzameling citaten. De Engelse versie omvat bijna 14.000 pagina's gewijd aan een thema (bv. *friendship*) of een auteur (bv. *Plato*), waarbij elke pagina

soms tientallen citaten bevat. Je kunt doorklikken naar een andere taal (bv. van *friendship* naar *vriendschap*). Deze Wikiquote is een prima aanvulling bij een gevestigde waarde zoals **The Quotation Page** (<http://www.quotationspage.com>). Bij de Nederlandse Wikiquote (<http://nl.wikiquote.org>) is er, met slechts 484 pagina's, nog werk aan de winkel. Er is natuurlijk ook **Citaten.net** (<http://www.citaten.net>), dat maar liefst 17.000 citaten biedt.

Wikisource (<http://wikisource.org>) is een bibliotheek van teksten waarop geen auteursrechten (meer) rusten. De Engelse versie telt al meer dan 68.000 pagina's tekst. U kunt zoeken op auteur, genre, onderwerp, type, audioformaat (want er zijn ook gesproken boeken), enz. **Project Gutenberg** (<http://www.gutenberg.org> - 20.000 boeken). Er bestaat ook het beperktere Nederlandse Wikisource (<http://nl.wikisource.org>).

Lezenswaard, kijkenswaard

In Tertio van 31 oktober 2007 op blz. 4 lasen we een interessante commentaar van dr. Bert Roebben bij het lespakket: "**Maat in de shit**" is uitgegeven door de Vereniging voor alcohol- en andere drugproblemen (VAD) in samenwerking met het Gentse centrum voor geestelijke gezondheidszorg Eclips, www.vad.be, vad@vad.be of 02/423.03.33.

Alfabet van de levenskunst

In zijn jongste boek, *Spiritualiteit als levenskunst*, behandelt Benoît Standaert met kennis van zaken en met het gezag van een doorleefde een alfabet van praktijken die met spiritualiteit en levenskunst te maken hebben. Jarenlang getest binnen de muren van een abdij, maar zeker even werkzaam daarbuiten.

Het boek is stevig geworteld in de eigen traditie, met een openheid naar alle kanten. Eigenlijk toont het op verschillende manieren: als je los bent gekomen van je ego, als je bent doorgedrongen tot in het hart van je eigen godsdienst, dan kun je probleemloos de ontmoeting aan met alles wat anders is. Als een systeem gesloten is, betekent dit dat er (nog) macht en ego in het spel zijn. "De anawim, de 'nederigen' van alle godsdiensten, hebben elkaar altijd en overal moeiteloos kunnen vinden en waarderen," suggereert Standaert.

Benoît Standaert, *Spiritualiteit als levenskunst*. Alfabet van een monnik, Lannoo, Tielt, 320 blz.,

Erik Borgman, **Metamorfosen**. Over religie en moderne cultuur, Klement-Pelckmans, Kampen-Kapellen, 312 blz.

Twaalf jaar na zijn boek *Alexamenos* aanbidt zijn God schrijft Erik Borgman een vervolg op zijn pleidooi voor een 'essayistische theologie'. De titel *Metamorfosen*. Over religie en moderne cultuur geeft aan dat Borgman beweging ziet in het religieuze landschap. De gedaanteverwisseling die religie ondergaat en de band met de huidige samenleving en cultuur vormen het onderwerp van het eerste deel uit het jongste boek *Metamorfosen* van Erik Borgman. Hij geeft aan hoe in de nasleep van de secularisatie religie opnieuw aan belangstelling wint en zich in nieuwe vormen manifesteert. "Waar religie vroeger vooral een stabiliserend element was, lijkt zij net zo veranderlijk te zijn geworden als de andere onderdelen van de hedendaagse cultuur." In het tweede deel kijkt Borgman naar wat hij de 'maatschappelijke omzwervingen' noemt waarin religie zich vandaag manifesteert. Zo toont hij bvb aan hoe in de Nederlandse politiek de figuur van Pim Fortuyn messiaanse trekjes had. Ook in Vlaanderen houden politieke stemmen een 'gekuiste' samenleving waarin de problemen van de baan zijn, voor mogelijk.

Tegenover dat politieke messianisme plaatst Borgman de visie van de Franse dominicaan en theoloog Christian Duquoc. Het messianisme van Jezus Christus zou een antimessianisme zijn in de zin dat Jezus elke definitieve doorbraak van zin in de geschiedenis afwijst. Jezus' dood was een mislukking om het Rijk Gods te vestigen op aarde. Vandaar dat we nog altijd leven in de verwachting van de komst van het Rijk Gods. Borgman zet de spiritualiteit van de bedelordes waartoe ook de dominicanen en hij zelf behoren in de verf. "Gods transcendentie is niet te vinden in de verhevenheid en de

afstandelijkheid ten opzichte van het concrete moeizame leven, maar juist in de verbondenheid daarmee." In dat tweede deel schetst Borgman eveneens uitvoerig, maar zoals steeds ook moeilijk hoe religie en politiek zich in een vruchtbare spanning tot elkaar kunnen verhouden. Christelijke politiek noemt hij 'de kunst van het onmogelijke als mogelijk'. Met telkens terugkerende woorden als wachten, verlangen en toekomst beschrijft Borgman de houding van de gelovige mens als iemand die uitziet naar een verrijzende dageraad. Het derde en laatste deel plaatst Borgman onder de titel Uitgelokte belijdenissen. Zijn belijdenis vertrekt van het trauma van Auschwitz en het bewustzijn dat ook christenen daar schuld aan hebben. Hoe is het mogelijk dat de christelijke traditie die menselijkheid nastreeft, mee verantwoordelijk is voor een dergelijk onmenselijk gebeuren? De auteur buigt zich over de wijze waarop vandaag met dood en lijden wordt omgegaan. Het voorlaatste hoofdstuk behandelt een van de grootste paradoxen van het christendom: God die het heil van allen wil, heeft zich geopenbaard in de concrete en particuliere mens Jezus. Borgman ziet daarin geen reden waarom christenen zich in hun traditie zouden opsluiten. Het biedt integendeel kansen en mogelijkheden om open te staan voor andere religies. In het slothoofdstuk gaat de schrijver verder op het spoor van de paradoxen. Het geloof leeft van wat het zelf niet kan realiseren, namelijk de aanwezigheid van God.

We geven graag ook mee, al vonden we geen tijd meer voor een bespreking:

Bart Mesotten, **Valse profeten**. Honderden Bijbelse woorden en uitdrukkingen te gast in het Nederlands, Altiora, Averbode, 644 blz.,

Encycliek 'Spe Salvi': Geen hoop zonder God Mogen we er in deze wereld vol lijden en kwaad van uitgaan dat alles goed komt? Zonder godsgeloof is daar weinig reden toe. Maar christenen kunnen die hoop wel uitspreken. Dat schrijft paus Benedictus XVI in Spe salvi 'Door de hoop zijn wij gered' -, in zijn nieuwe encycliek. Benedictus XVI, Spe Salvi, in verscheidene talen te lezen op www.vatican.va.

Oproep: roep op!

Een student aan de Faculteit Godgeleerdheid van de K.U.Leuven, Chris Jeunen, o. praem., schrijft onder begeleiding van Prof. Dr. Didier Pollefeyt een masterproef die onder meer zal handelen over de receptie, de visie en de implementatie van dit leerplan.

Hoe kan u meewerken? Door **veertig minuten** van uw tijd vrij te maken en de vragenlijst "*Grootschalig empirisch onderzoek naar de receptie, de visie en de implementatie van het leerplan rooms-katholieke godsdienst secundair onderwijs (1999) in Vlaanderen*" te beantwoorden. Dit kwantitatief onderzoek gebeurt 100% anoniem zodat u ongedwongen uw mening kan geven. De resultaten zullen enkel gebruikt worden voor onderzoeksdoeleinden en zullen na het onderzoek worden bekend gemaakt n.a.v. de tiende verjaardag van de publicatie van de "visietekst in opdracht van de bisschoppen" op het vak rooms-katholieke godsdienst.

Je kunt deze vragenlijst rechtstreeks invullen via de volgende link op Thomas:

http://www.kuleuven.be/thomas/leerplan_onderzoek.php

Je kunt ook een gedrukte versie van de vragenlijst aanvragen op onderstaand adres:

Chris Jeunen o. praem.

Abdijstraat 1

3271 Averbode

De uiterste datum voor het online invullen van de vragenlijst is 8 februari 2008.

Pluim

5300 unieke bezoekers elke dag opnieuw ... Zoiets moet je verdienen.

Uiteraard hebben wij het hier niet over een grootwarenhuis.
We hebben het evenmin over één of ander autosalon.

Neen we hebben het over een webpagina. Niet van een voetbalploeg of een krant, maar wel degelijk van een vak, het vak r.-k. godsdienst.

Degelijk ondersteund door een [webpagina](#). Dank aan het inhoudelijk-technisch THOMAS-team

(Didier.Pollefeyt@theo.kuleuven.be;

Jan.Verkoeyen@theo.kuleuven.be;

Ben.VanAerde@theo.kuleuven.be;

Stijn.VanBaekel@theo.kuleuven.be) en aan de instanties die deze webpagina mogelijk maken (de Vlaamse bisschoppen, de faculteit Godgeleerdheid, het IDKG, het VSKO, de KUL).

We keren tevreden terug, telkens weer ...daarom wilden we U deze pluim niet onthouden

Je kunt dit en vorige nummers van GO-AL ook downloaden via <http://www.sip.be/rkgodsdienst/nieuwsbrief.htm>